

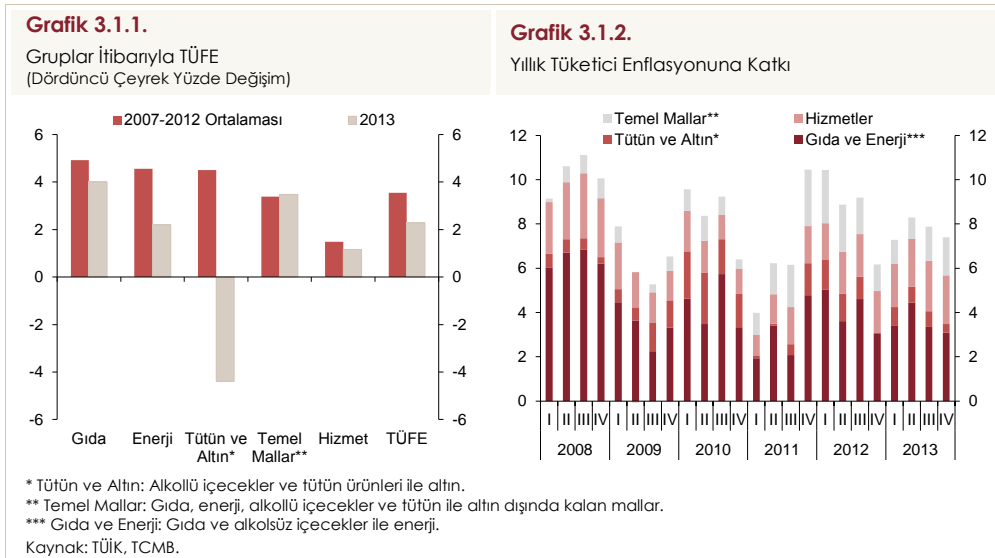
3. Enflasyon Gelişmeleri

3.1. Enflasyon

2013 yılında tüketici enflasyonu önceki yıla kıyasla 1,2 puan yükselerek yüzde 7,4 oranı ile enflasyon hedefi etrafındaki belirsizlik aralığının üzerinde gerçekleşmiştir. Enflasyon yıl genelinde dalgalı bir seyir izlemiştir. Yılın başında tütün ürünlerindeki vergi ayarlamalarının da etkisiyle yükselen enflasyon, sonraki dönemde işlenmemiş gıda ve enerji grubu fiyat gelişmelerine bağlı olarak dalgalı seyretmiş ancak yılın ilk yarısını hedefin ima ettiği değerlerin belirgin oranda üstünde tamamlamıştır. Yılın ikinci yarısında ise, gelişmiş ülke para politikalarına ilişkin küresel düzeyde yaşanan belirsizlik nedeniyle zayıf seyreden portföy akımları Türk lirasında değer kaybına yol açarak geçişkenlik etkisi ile çekirdek enflasyon göstergelerinin yükselmesine neden olmuştur. Bu gelişmelere paralel olarak son altı aylık dönemde enflasyon beklentilerinde bir miktar bozulma gözlenmiştir.

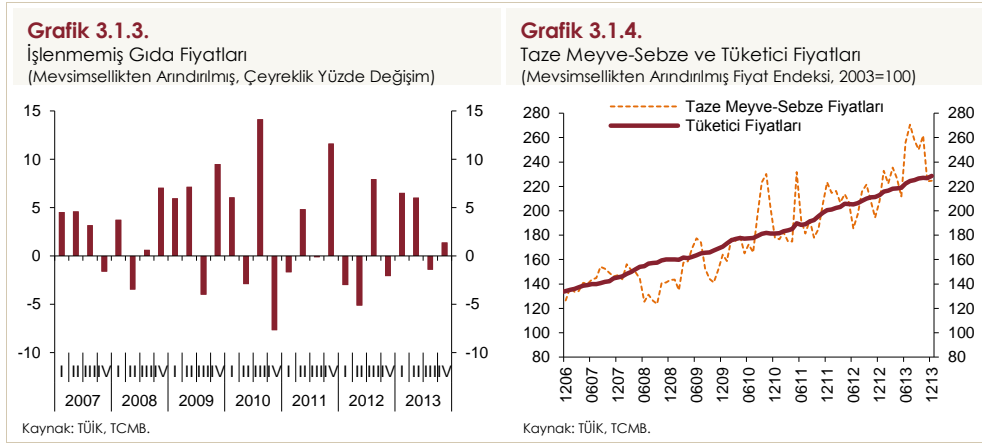
2013 yılının son çeyreğinde yıllık tüketici enflasyonu bir önceki çeyreğe kıyasla 0,48 puan azalarak yüzde 7,40 oranına gerilemiştir. Enflasyondaki gerilemede enerji fiyatlarındaki baz etkisi ve tütün sektöründe artan rekabet ile gerileyen fiyatlar temel belirleyici olmuştur. Diğer taraftan, işlenmemiş gıda fiyatları bu dönemde tekrar artmıştır. Ayrıca, Türk lirasında gözlenen değer kaybının etkileri temel mal grubu yıllık enflasyonu üzerinde gözlenmeye devam etmiş, hizmet enflasyonu da sınırlı artış eğilimini sürdürmüştür. Temel enflasyon göstergeleri de bu gelişmeler çerçevesinde yüksek seyrini korumuştur.

Alt gruplar detayında bakıldığında yılın dördüncü çeyreğinde enerji ile tütün ve altın grubunda çeyreklik fiyat değişim oranlarının, geçmiş yıl ortalamalarına kıyasla daha olumlu gerçekleştiği, diğer gruplarda ise değişim oranlarının ortalamalara yakın seyrettiği gözlenmiştir (Grafik 3.1.1). 2013 yılı enflasyonuna katkılar incelendiğinde, gıda ve enerji grubunun katkısının 2012 yılı sonuna kıyasla değişmediği (gıdanın katkısının 1,3 puan arttığı, enerjinin ise 1,3 puan azaldığı) gözlenmektedir. Aynı dönemde döviz kuru gelişmelerinin etkisiyle temel mal grubunun yıllık enflasyona yaptığı katkının yaklaşık 0,5 puan, hizmet ile tütün-altın gruplarının katkılarının ise sırasıyla 0,3 ve 0,4 puan yükseldiği gözlenmiştir (Grafik 3.1.2).

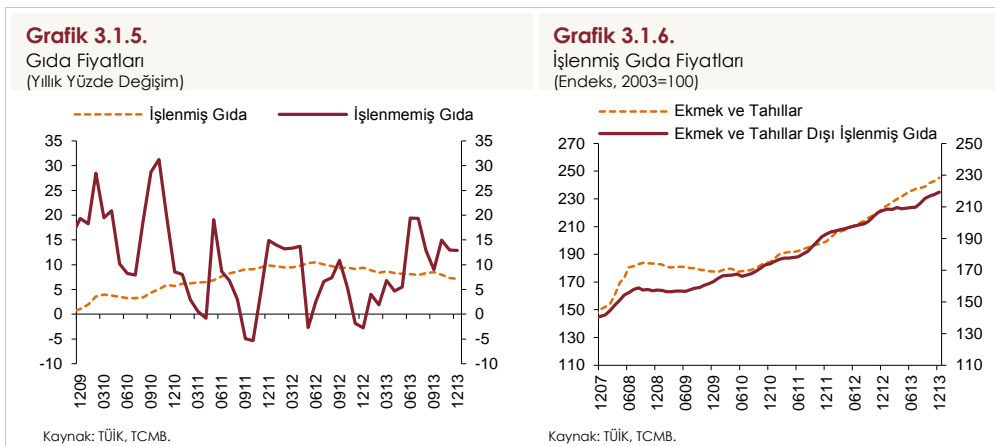

Sonuç olarak enflasyon yılın son çeyreğinde temelde işlenmemiş gıda fiyatları gelişmelerinin etkisiyle Ekim Enflasyon Raporu'nda sunulan patikanın üzerinde gerçekleşmiştir. 2014 yılında enflasyonun seyrinde döviz kuru gelişmeleri ve yıl başında yapılan vergi ayarlamaları etkili olacaktır. Ayrıca, uluslararası fiyatlar ile Türk lirasındaki değer kaybının birikimli etkisi yönetilen enerji fiyatları üzerinde yukarı yönlü bir risk oluşturmaktadır.

İşlenmemiş gıda enflasyonu üçüncü çeyreğe kıyasla 3,86 puan yükselerek yüzde 12,88 olmuştur (Tablo 3.1.1). Bu dönemde mevsimsellikten arındırılmış işlenmemiş gıda fiyatları üçüncü çeyrekteki gerilemenin ardından sınırlı bir artış eğilimi göstermiştir (Grafik 3.1.3). Yıl genelinde tüketici fiyatlarının üzerinde seyreden taze meyve sebze fiyatları Aralık ayı itibarıyla genel fiyatlar seviyesine yakınsamış ve yıllık bazda yüzde 7,86 oranında artmıştır (Grafik 3.1.4). Öte yandan, son çeyrekte belirgin miktarda (yüzde 6,30) yükselen diğer işlenmemiş gıda fiyatlarında yıllık artış oranı Aralık ayı itibarıyla yüzde 16,28'e ulaşarak işlenmemiş gıda grubundaki yüksek yıl sonu enflasyonunun belirleyicisi olmuştur.

İşlenmiş gıda fiyatları son çeyrekte yüzde 2,04 oranında artmış ve grup yıllık enflasyonu kademeli olarak gerileyerek yüzde 7,11 olmuştur (Tablo 3.1.1 ve Grafik 3.1.5). Bu gelişmede, buğday fiyatları kaynaklı olarak artan ekmek ve tahıllar grubu fiyatları belirleyici olmuştur. Bununla birlikte, grup yıllık enflasyonu Türk lirasında gözlenen değer kaybının etkisiyle üçüncü çeyrekte hızlanan ekmek ve tahıllar dışı işlenmiş gıda fiyatları kaynaklı olarak yükselmiştir. Öte yandan, hem ekmek ve tahıllar hem de ekmek ve tahıllar dışı işlenmiş gıda yıllık enflasyonu son çeyrekte gerilemiş ve sırasıyla yüzde 9,71 ve 5,54 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 3.1.6). Sonuç olarak, gıda grubu yıllık enflasyonu yıl sonu itibarıyla yüzde 9,67 olmuş ve Ekim Enflasyon Raporu varsayımının üzerinde gerçekleşmiştir.

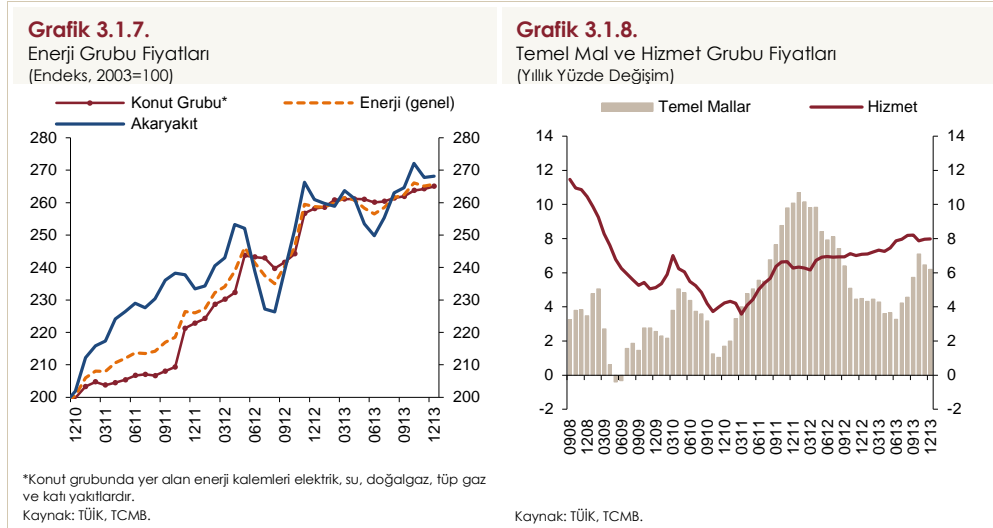

Tablo 3.1.1.Mal ve Hizmet Grubu Fiyatları
(Üç Aylık ve Yıllık Yüzde Değişim)

	2012		2013				
	IV	Yıllık	I	II	III	IV	Yıllık
TÜFE	2,74	6,16	2,63	1,33	0,97	2,28	7,40
1. Mallar	3,25	5,82	2,95	0,90	0,46	2,72	7,18
Enerji	5,02	13,79	0,86	-0,92	2,95	2,20	5,15
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	3,12	3,90	7,06	-1,69	0,19	4,01	9,67
İşlenmemiş Gıda	2,82	-2,78	13,87	-4,70	-2,29	6,46	12,88
İşlenmiş Gıda	3,35	9,37	1,63	0,99	2,27	2,04	7,11
Enerji ve Gıda Dışı Mallar	2,50	3,78	0,92	3,65	-0,38	2,00	6,29
Temel Mallar	3,03	4,49	-1,52	4,86	-0,62	3,48	6,20
Dayanıklı Mallar (Altın Hariç)	-0,48	0,17	2,54	0,05	3,75	1,12	7,62
Alkollü İçecek, Tütün ve Altın	0,04	0,57	12,41	-1,35	0,68	-4,39	6,74
2. Hizmetler	1,38	7,09	1,78	2,50	2,32	1,16	7,98
Kira	1,61	5,46	1,25	1,59	1,70	1,81	6,50
Lokanta ve Oteller	1,74	9,31	2,07	2,18	2,85	2,42	9,86
Ulaştırma	0,81	8,16	1,88	2,34	2,63	0,18	7,20
Haberleşme	3,00	7,08	0,40	1,28	1,30	0,09	3,09
Diğer Hizmetler*	0,41	6,04	2,58	4,02	2,65	0,82	10,43

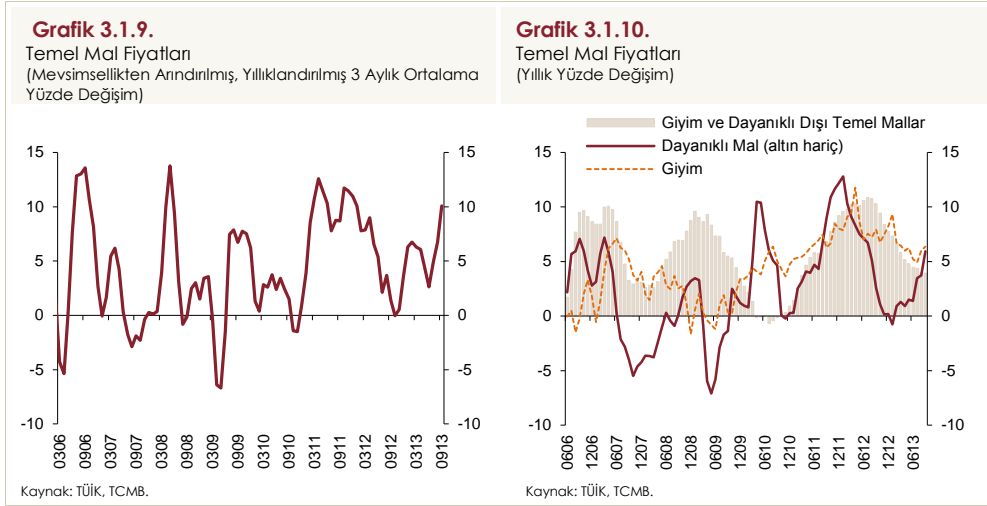
* Kira, lokanta ve oteller, ulaştırma ile haberleşme hizmetleri dışında kalan hizmetler.
Kaynak: TÜİK, TCMB.

Enerji fiyatları yılın son çeyreğinde yüzde 2,20 oranında artmış, grup yıllık enflasyonu baz etkisiyle 2,90 puan düşerek yüzde 5,15 olmuştur (Tablo 3.1.1). Bu yükselişte Aralık ayında yurt dışı fiyatlar kaynaklı olarak belirgin artış gösteren LPG ve tüp gaz fiyatları (sırasıyla yüzde 12,14 ve yüzde 9,25) belirleyici olmuştur. Bu gelişmeye ek olarak, uluslararası petrol fiyatları ve Türk lirasındaki değer kaybının etkisiyle akaryakıt fiyatları bu çeyrekte yüzde 3,27 oranında yükselmiştir (Grafik 3.1.7). Yıl içinde yönetilen enerji fiyatlarında ayarlama yapılmamasının katkısıyla enerji grubu yıllık enflasyonu 2013 yılında son dört yılın en düşük yıl sonu seviyesine gerilemiştir. Ancak, Türk lirasındaki değer kaybı ve yönetilen enerji kalemlerindeki yurtdışı kaynaklı maliyet artışlarının 2014 yılı enerji enflasyonu için yukarı yönlü risk oluşturduğu not edilmelidir.

Temel mal grubu yıllık enflasyonu yılın dördüncü çeyreğinde yaklaşık 0,5 puanlık bir artışla yüzde 6,20'ye yükselmiştir (Grafik 3.1.8). Türk lirasında Mayıs-Kasım dönemindeki değer kaybının birikimli etkileri büyük ölçüde tamamlanmış ve grup fiyatlarının mevsimsellikten arındırılmış artış eğilimi Kasım ayından itibaren aşağı yönlü bir seyir izlemiştir (Grafik 3.1.9). Döviz kurunun hızlı bir şekilde etkilediği dayanıklı tüketim malları fiyatlarındaki artış eğilimi son üç aylık dönemde yavaşlayarak da olsa sürmüş ve yıllık enflasyondaki yükseliş devam etmiştir. Alt

gruplar itibarıyla mobilya ile elektrikli ve elektriksiz alet grubunda döviz kuru gelişmelerinin gecikmeli yansımaları görülmüş; otomobil grubunda ise fiyat artışları zayıflamıştır (Tablo 3.1.2). Türk lirasındaki değer kaybının etkileri giyim ve dayanıklı dışı temel mallar grubunda da gecikmeli bir şekilde gözlenmeye başlamış ve grup yıllık enflasyonundaki düşüş eğilimi son çeyrekte tersine dönmüştür (Grafik 3.1.10). Buna karşılık giyim grubu yıllık enflasyonu yüzde 4,82'ye gerileyerek temel mal grubu yıllık enflasyonundaki yükselişi sınırlamıştır.

Tablo 3.1.2.
Temel Mal Fiyatları
(Üç Aylık ve Yıllık Yüzde Değişim)

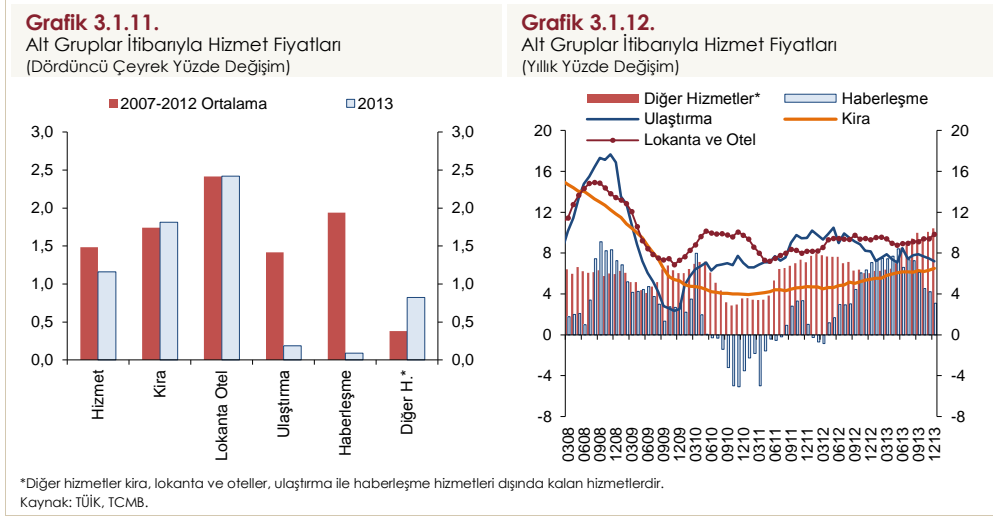
	2012		2013				
	IV	Yıllık	I	II	III	IV	Yıllık
Temel Mallar	3,03	4,49	-1,32	4,86	-0,62	3,48	6,20
Giyim ve Ayakkabı	12,00	8,20	-10,90	20,95	-10,43	10,38	4,82
Dayanıklı Mallar (Altın Hariç)	-0,48	0,17	1,41	0,05	3,75	1,12	7,62
Mobilya	1,84	6,33	3,19	0,65	1,59	2,89	9,50
Elektrikli ve Elektriksiz Aletler	-0,96	-3,41	0,94	-2,66	0,12	0,91	-1,48
Otomobil	-1,07	-0,40	1,09	0,72	5,55	0,67	10,27
Diğer Dayanıklı Mallar	0,54	5,68	1,22	1,53	1,80	2,69	7,25
Diğer	1,05	7,71	2,76	1,15	0,75	2,13	5,05

Kaynak: TÜİK, TCMB.

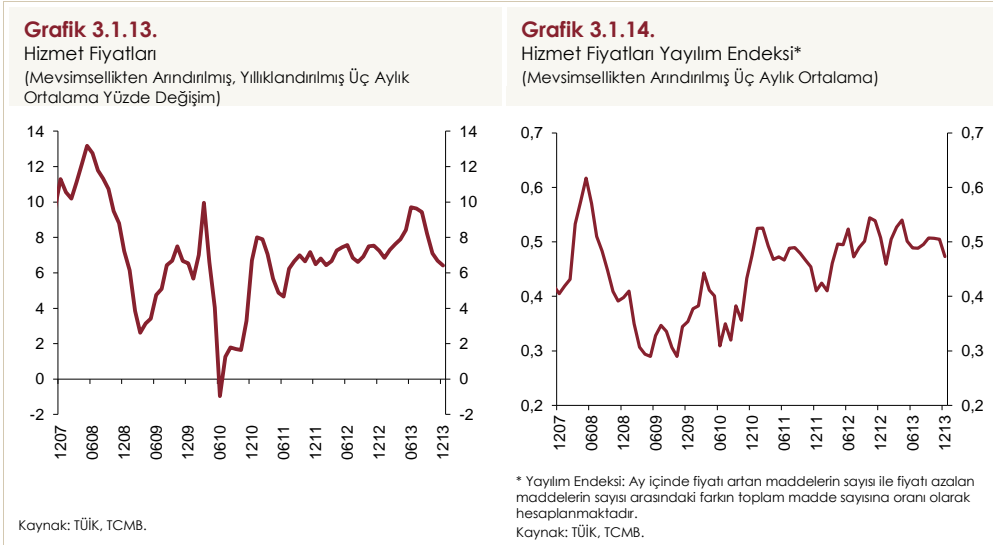
Özetle, üçüncü çeyrek itibarıyla başta otomobil olmak üzere büyük ölçüde dayanıklı tüketim malları ile sınırlı kalan döviz kuru etkileri son üç aylık dönemde dayanıklı ve giyim dışındaki diğer temel mallarda da hissedilmiştir. Bu doğrultuda Mayıs ayından itibaren Türk lirasında gözlenen değer kaybının temel mal fiyatları üzerindeki etkileri son çeyrekte yavaşlayarak da olsa sürmüştür. Öte yandan Aralık ayının ikinci yarısından itibaren Türk lirasının yeniden değer kaybı eğilimine girmesi ve otomobillere yönelik vergi ayarlamaları temel mal grubunda 2014 yılı enflasyon görünümünü bozan başlıca unsurlar olmuştur. Otomobillerdeki vergi artışlarının, nihai fiyatlara tamamıyla yansıtılması halinde, yıl sonu tüketici fiyat enflasyonuna katkısı yaklaşık 0,3 puan olarak hesaplanmaktadır. Öncü göstergeler gerek döviz kuru gerekse vergi kaynaklı olmak üzere Ocak ayında otomobil fiyatlarında belirgin bir artışa işaret etmektedir. Bu gelişmeler ışığında grup yıllık enflasyonundaki yükselişin önümüzdeki dönemde de sürmesi beklenmektedir.

Hizmet grubu yıllık enflasyonu bir önceki çeyreğe kıyasla 0,24 puan gerileyerek yıl sonunda yüzde 7,98 olmuştur (Grafik 3.1.8). Yılın son çeyreğinde fiyat artışları, kira ve lokanta-otel hizmetlerinde geçmiş yıl

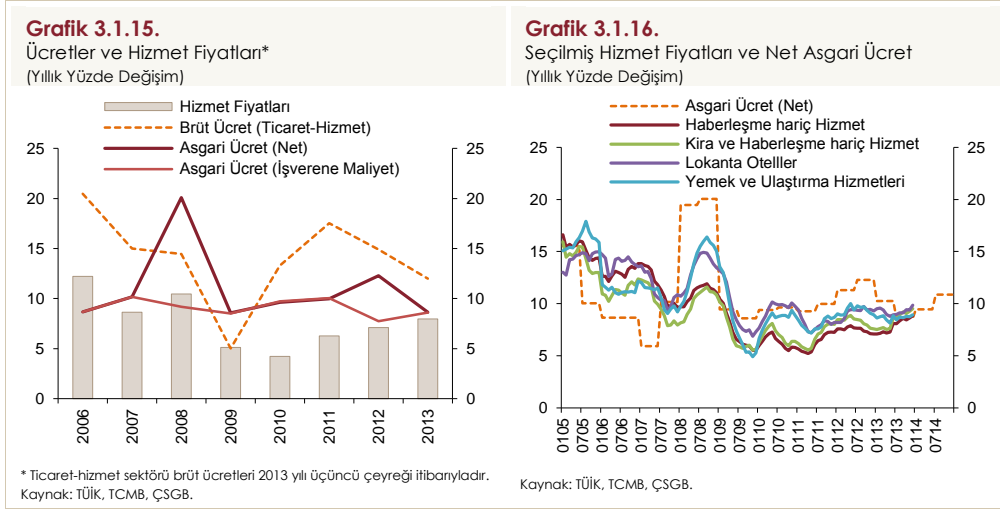
ortalamalarına yakın seyrederken ulaştırma ve haberleşme hizmetlerinde tarihsel ortalamaların oldukça altında gerçekleşmiştir (Grafik 3.1.11). Diğer hizmetler grubunda ise, sağlık hizmetleri kaynaklı olarak, son çeyrek fiyat artış oranı ortalamanın üzerinde olmuştur. Yıl sonu itibarıyla yıllık artış oranları incelendiğinde, lokanta-oteller, kira ve diğer hizmet grubundaki istikrarlı artış eğiliminin sürdüğü görülmektedir (Grafik 3.1.12).

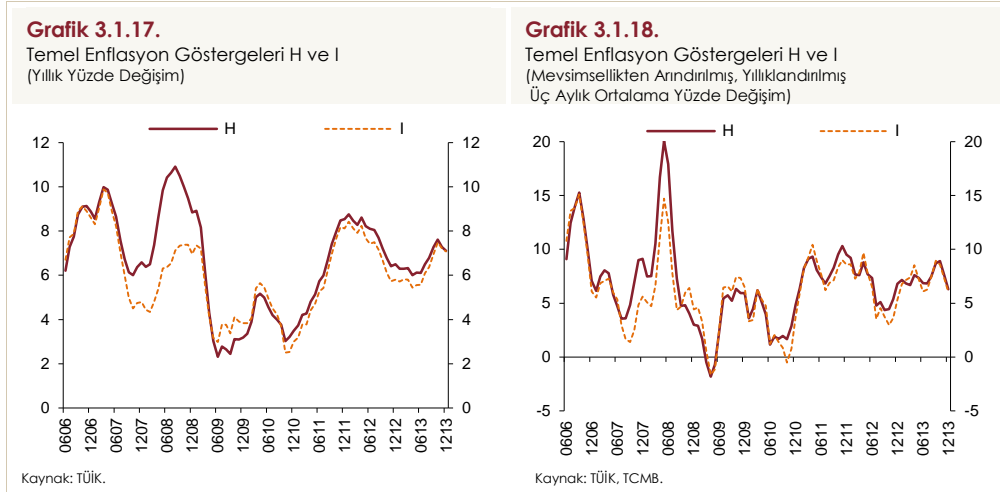
Hizmet grubunda mevsimsellikten arındırılmış ana eğilim son çeyrekte bir miktar yavaşlamış ve yılın başındaki seviyeye gerilemiştir (Grafik 3.1.13). Önceki çeyrekle kıyaslandığında, yayılım endeksi de benzer bir görünüm sergilemiştir (Grafik 3.1.14). Hizmet enflasyonundaki ana eğilim gerilemekle beraber halen yüksek seviyesini korumaktadır.

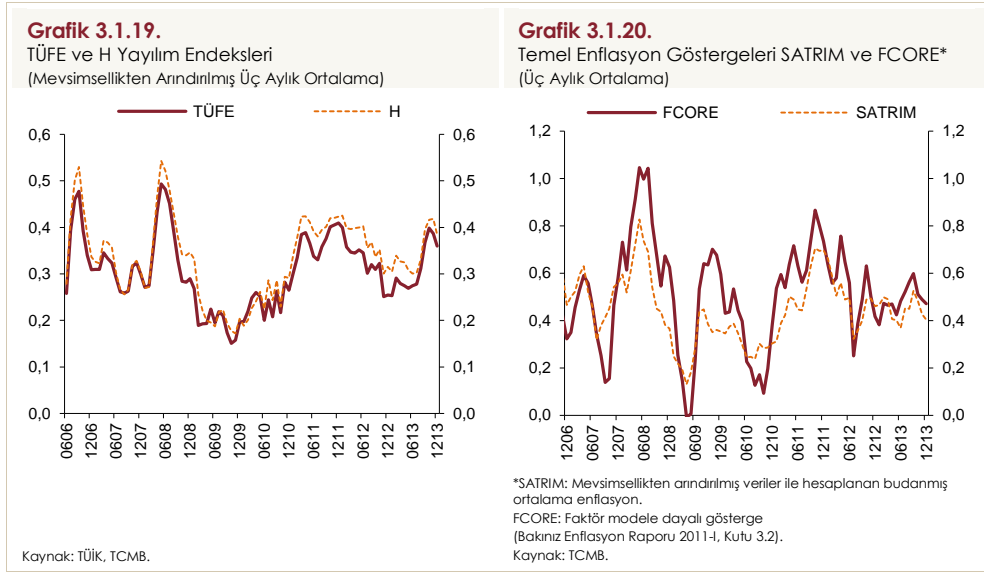
Hizmet enflasyonundaki yüksek seyrin temel belirleyicilerinden olan ücretlerde genel olarak enflasyonun üzerinde artışlar kaydedilmektedir (Grafik 3.1.15). Söz konusu eğilim hem ticaret-hizmet sektörü ücretlerinde hem de asgari ücrette mevcuttur. Bunun yanında, hizmet fiyatlarının seçilmiş alt gruplarının özellikle net asgari ücret ile paralel bir görünüm sergilediği gözlenmektedir. Bu çerçevede 2014 yılına dair açıklanan asgari ücret verileri, ücretler kanalıyla hizmet fiyatları üzerindeki baskıların önümüzdeki dönemde de sürebileceğine işaret etmektedir (Grafik 3.1.16).

Yılın son çeyreğinde, temel enflasyon göstergelerinden H ve I yıllık enflasyon oranları yüksek seviyesini koruyarak yüzde 7,1 olmuştur (Grafik 3.1.17). Mevsimsellikten arındırılmış veriler, gerek temel mal gerek hizmet fiyatlarına bağlı olarak, H ve I endekslerinde ana eğilimin üçüncü çeyrek sonuna kıyasla gerilediğine işaret etmiştir (Grafik 3.1.18).

Temel mal ve hizmet fiyatlarının yayılım endeksleri de, mevsimsellikten arındırılmış fiyat artışlarına benzer bir görünüm sergilemiştir. Bu doğrultuda TÜFE ve H göstergesine ilişkin yayılım endeksleri yılın son çeyreğinde düşüş kaydetmiştir (Grafik 3.1.19). TCMB bünyesinde takip edilen alternatif çekirdek enflasyon göstergelerinden FCORE ve SATRIM üçüncü çeyreğe kıyasla aşağı yönlü bir eğilim sergilemiştir (Grafik 3.1.20). Sonuç itibarıyla temel enflasyon göstergeleri, yayılım endeksleri ve alternatif çekirdek göstergeler birlikte incelendiğinde, yılın son çeyreğinde enflasyonun ana eğiliminin Türk lirasındaki değer kaybının etkilerinin azalmasıyla önceki çeyreğe kıyasla daha düşük seviyede olduğu değerlendirilmektedir. Ancak, Aralık ayının ikinci yarısında Türk lirasında gözlenen değer kaybı ile otomobil fiyatlarındaki vergi ayarlamaları önümüzdeki dönemde enflasyon eğilimi açısından yukarı yönlü risk oluşturmaktadır.

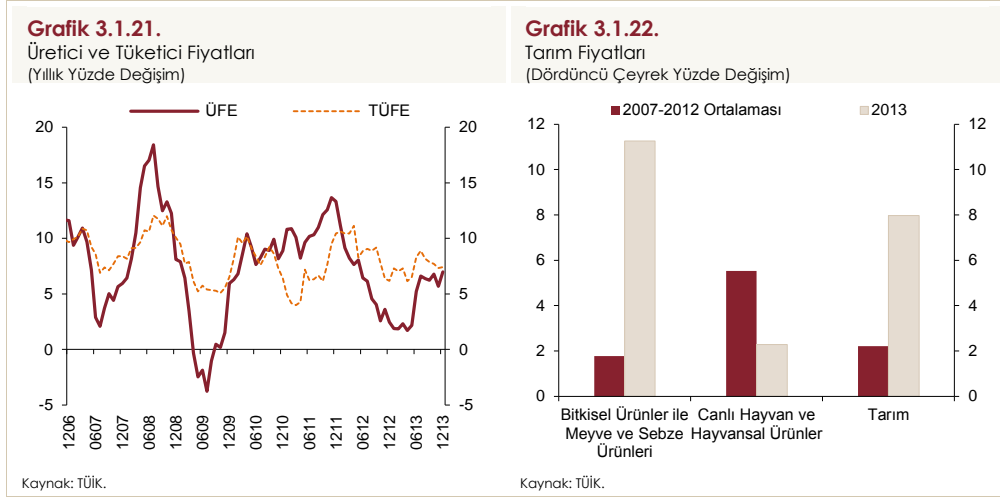
Üretici fiyatları 2013 yılı son çeyreğinde imalat ve tarım fiyatlarındaki belirgin yükselişin etkisiyle yüzde 2,43 oranında artmış, yıllık enflasyon bir önceki çeyreğe kıyasla 0,75 puan artarak yüzde 6,97'ye yükselmiştir (Tablo 3.1.3). Tarım grubundaki yükseliş bu dönemde tarihsel ortalamaların üstünde artan meyve-sebze fiyatlarından kaynaklanmıştır (Grafik 3.1.22). Bu dönemde sınıai tarım ürünlerinden pamuk ve buğdayda kaydedilen yüksek oranlı fiyat artışları da dikkat çekmiştir.

Tablo 3.1.3.
ÜFE ve Alt Kalemler
(Üç Aylık ve Yıllık Yüzde Değişim)

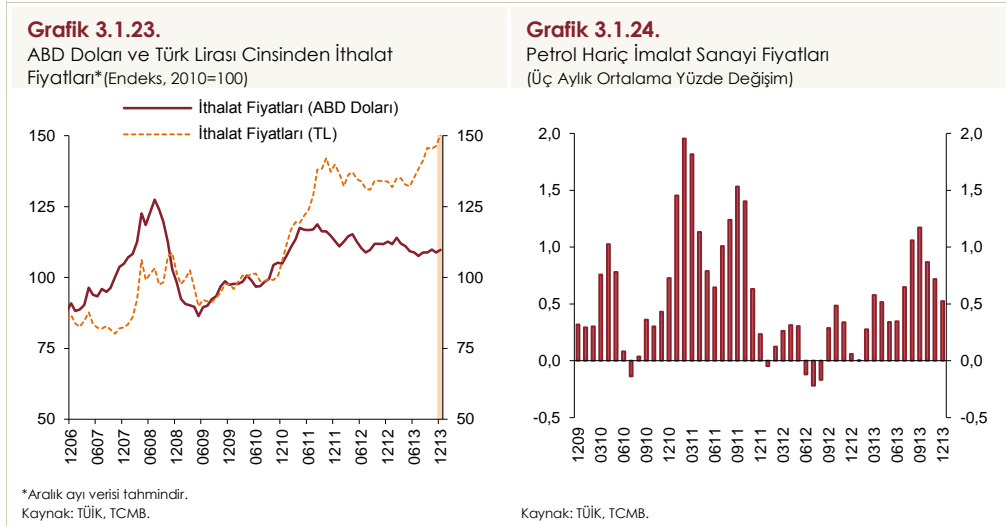
	2012		2013				
	IV	Yıllık	I	II	III	IV	Yıllık
ÜFE	1,72	2,45	0,50	1,95	1,92	2,43	6,97
Tarım	-3,31	-4,17	-0,06	6,94	-6,77	7,97	7,58
Bitkisel, Meyve ve Sebze Ürünleri	-4,78	-5,05	2,32	10,72	-9,83	11,26	13,66
Canlı Hayvanlar ve Hayvansal Ürünler	-0,29	-3,15	-8,47	-0,62	1,86	2,28	-5,23
Sanayi	2,74	3,83	0,61	0,98	3,71	1,41	6,85
Madencilik	0,13	5,49	3,90	2,11	4,61	1,49	12,64
İmalat	-0,17	1,27	1,87	0,88	3,97	1,51	8,45
Petrol Ürünleri Hariç İmalat	0,18	1,48	1,75	1,04	3,56	1,58	8,15
Petrol ve Ana Metal Ürünleri Hariç İmalat	0,48	2,50	1,76	1,11	3,30	1,64	8,02
Elektrik, Gaz ve Su	28,21	23,64	-11,28	1,45	0,82	0,38	-8,92

Kaynak: TÜİK, TCMB.

Son çeyrekte emtia fiyatlarındaki ılımlı seyir karşın Türk lirasındaki değer kaybının yansımalarıyla birlikte imalat sanayi fiyatları yüzde 1,51 oranında artmış ve grup yıllık enflasyonu yüzde 8,45 olmuştur (Tablo 3.1.3). Bu dönemde ABD doları cinsinden ithalat fiyatları emtia fiyatlarına paralel olarak ılımlı seyrederken Türk lirası cinsinden ithalat fiyatları artış göstermiştir (Grafik 3.1.23). Uluslararası petrol fiyatlarının son çeyrekte gerilemesine paralel olarak petrol ürünleri imalat fiyatları sınırlı oranda düşmüştür. Öte yandan, petrol hariç imalat sanayi fiyatları bu çeyrekte yüzde 1,58 oranında artmış ve grup yıllık enflasyonu bir önceki çeyreğe kıyasla 1,49 puan artarak yüzde 8,15 olmuştur.

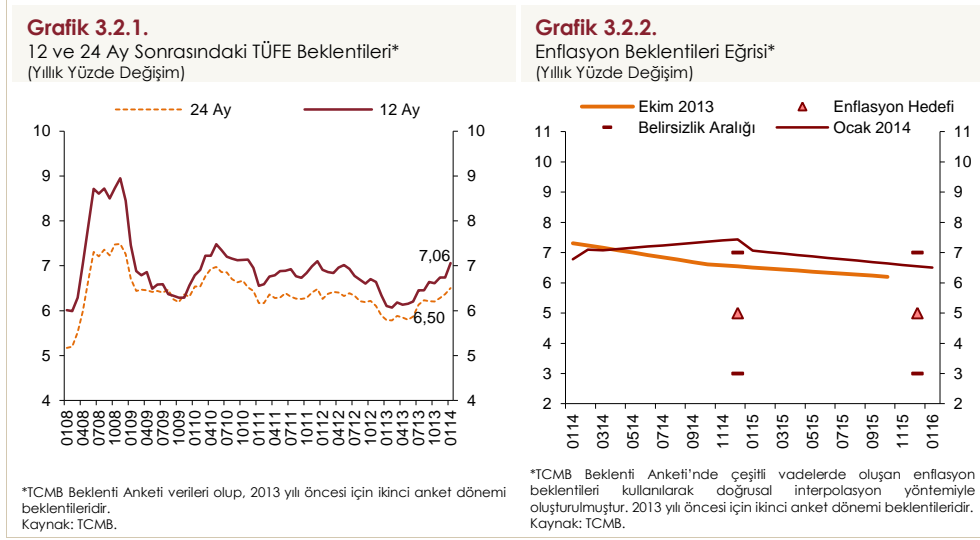
Alt gruplar bazında incelendiğinde, ara malı, sermaye malı ve dayanıksız tüketim malları fiyatlarında artış gözlenmiştir. Dayanıksız tüketim malları fiyatlarındaki artışta gıda ve giyim imalatı fiyatları belirleyici olmuştur. Dayanıklı tüketim malları fiyatları ise temelde Aralık ayında kaydedilen düşüşle birlikte bu çeyrekte bir miktar gerilemiştir. Bu düşüşte mücevherat imalatı fiyatlarındaki azalış etkili olmuştur. Genel olarak değerlendirildiğinde, Nisan ayından itibaren artış eğiliminde olan ve yılın ikinci çeyreğinde artış eğilimi hızlanan petrol hariç imalat sanayi fiyatlarında Türk lirasındaki değer kaybının yansımaları bu çeyrekte yavaşlamıştır (Grafik 3.1.24). Ancak, hem üretici fiyatlarındaki mevcut eğilim hem de Türk lirasında Aralık ayından bu yana gözlenen değer kaybı, başta dayanıklı tüketim malları olmak üzere tüketici fiyatlarında maliyet yönlü baskıların arttığına işaret etmektedir.

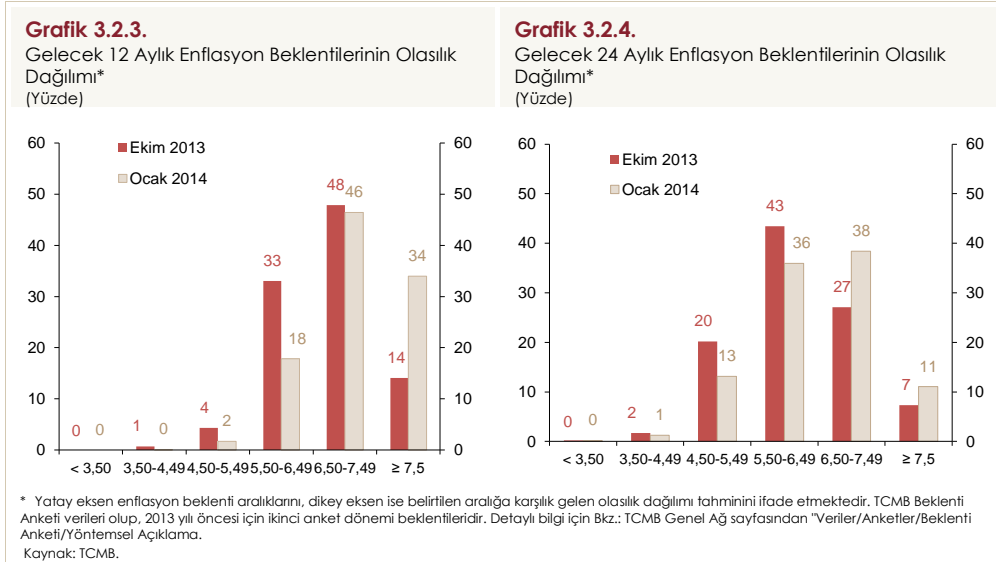
3.2. Beklentiler

2013 yılının ilk yarısında yatay bir seyir izleyen orta vadeli enflasyon beklentileri, yılın ikinci yarısında Türk lirasında gözlenen değer kaybının etkisiyle bozulmuştur (Grafik 3.2.1). Ocak ayında ise, bu gelişmelere ek olarak ay başında yapılan vergi ayarlamalarının etkisiyle orta vadeli beklentilerde görülen bozulma artarak devam etmiştir. Enflasyon beklentileri vadeler bazında incelendiğinde, beklentilerin Mart ayı sonuna kadar bir

önceki çeyreğe kıyasla aşağı doğru güncellendiği, bir yıl sonrası için artış gösterdiği ve aradaki farkın açıldığı görülmektedir. Daha uzun vadeli beklentilerde ise bu farkın bir miktar kapandığı gözlenmiştir (Grafik 3.2.2). Bununla birlikte enflasyon beklentileri halen 2014 ve 2015 yıl sonları için yüzde 5 olarak belirlenen hedefin üzerinde seyretmektedir.

Hem gelecek 12 hem de 24 ay sonrası için enflasyon beklentilerinin olasılık dağılımları incelendiğinde enflasyon beklentilerindeki bozulmanın yapısı ortaya çıkmaktadır (Grafik 3.2.3 ve Grafik 3.2.4). 12 ay sonrası için katılımcıların yaklaşık yarısı halen yüzde 6,5-7,5 aralığında bir beklentiye sahipken enflasyonu yüzde 7,5'in üzerinde bekleyenlerin payı bu dönemde önemli bir oranda artmıştır.

Kutu
3.1

Baz Etkilerinin 2014 Yılı Tüketici Enflasyonuna Yansımaları

2013 yılı Ocak ayında tütün ürünlerindeki vergi artışının da etkisiyle yükselen yıllık enflasyon, yıl genelinde işlenmemiş gıda, enerji ve temel mal fiyatlarına bağlı olarak belirsizlik aralığı üst bandının üzerinde seyretmiştir. Özellikle, yılın ikinci yarısında para politikalarına ilişkin küresel düzeyde yaşanan belirsizlik nedeniyle zayıf seyreden sermaye akımları Türk lirasında değer kaybına yol açmış, bu durum temel mal grubu kanalıyla çekirdek enflasyon göstergelerinin yükselmesine neden olmuştur. Bu kutunun amacı, TÜFE alt gruplarında 2013 yılında görülen değişimlerin baz etkileri kanalıyla 2014 yılı yıllık tüketici enflasyonunun seyrine yansımalarını göstermektedir.

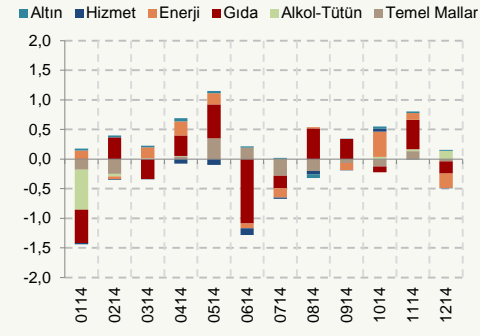
Baz etkisi, bir endekste belli bir ayda görülen aylık değişimin o aya ait "normal" aylık değişimden sapması halinde, 12 ay sonraki yıllık enflasyon üzerinde ortaya çıkmaktadır.¹ Dolayısıyla, yıllık enflasyondaki değişimin değerlendirilmesinde aylık cari fiyat gelişmelerine ek olarak baz etkisinin de göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Grafik 1 TÜFE alt kalemlerindeki baz etkilerinin 2014 yılı yıllık tüketici enflasyonundaki değişimlere beklenen katkılarına göstermektedir.² Buna göre, yıl genelinde en büyük katkı işlenmemiş gıda kaynaklı olarak gıda grubundaki baz etkilerinden gelecektir. Ocak ayında alkol-tütün grubundan gelen baz etkileri bir önceki yılın aynı döneminde tütün ürünlerindeki vergi artışının sebep olduğu yüksek oranlı aylık artışa bağlı olarak yıllık enflasyonu düşürücü yönde katkı yapacaktır. 2013 yılı Ocak ve Haziran ayı enflasyonlarının "normal" aylık değişim seviyelerinin yaklaşık 1,2 puan üzerinde olduğu, aynı yıl Mayıs ayı enflasyonunun ise "normal" aylık seviyesinin yaklaşık 1,1 puan altında olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, 2014 yılında belirtilen aylarda, cari ay fiyat gelişmelerinden bağımsız olarak, baz etkileri yıllık enflasyona sırasıyla 1,2 puan azaltıcı ve 1,1 puan artırıcı yönde katkı yapacaktır. Ancak yıllık enflasyonun, belirtilen aylardaki cari fiyat gelişmeleri çerçevesinde baz etkilerinin ima ettiği dalgalanmaların aksi yönünde de hareket edebileceği tekrar not edilmelidir. Kümülatif olarak bakıldığında, baz etkileri 2014 yıl sonu tüketici enflasyonunun bir önceki yıl sonuna kıyasla 0,2 puan ile sınırlı bir miktarda azalmasına katkıda bulunacaktır (Grafik 2). Özellikle, yıl genelinde baz etkilerinin kümülatif katkıları temel mal, hizmet, ve alkol-tütün gruplarında negatif, enerji grubunda ise pozitif olacaktır. Son olarak, baz etkilerinin 2014 yılı Aralık ayı itibarıyla bir önceki yıla kıyasla ÖKTG-H göstergesinin yıllık enflasyon oranını 0,6, ÖKTG-I göstergesinin yıllık enflasyon oranını ise 0,8 puan azaltıcı yönde katkıda bulunacağı beklenmektedir (Grafik 2).

¹ "Normal" aylık değişim ilgili dönemdeki fiyat hareketlerinin genel eğilimini yansıtmaktadır. Ancak söz konusu "tipik" değişimin hesaplanmasında standart bir uygulama bulunmamaktadır. Bu analizde, "normal" değişim olarak alt kalemlerin belirli yıllar arasındaki ilgili ay aylık enflasyonunun medyanı kullanılmıştır.

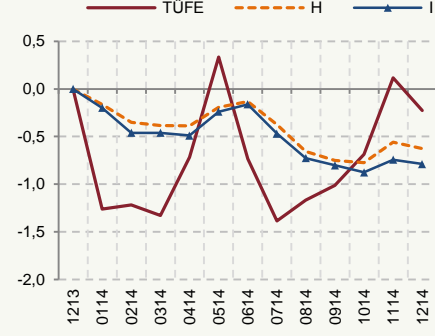
² Bu kutuda baz etkilerinin belirlenmesinde Enflasyon Raporu 2012-I, Kutu 7.2'deki yöntem kullanılmıştır.

Grafik 1. 2014 Yılında Yıllık TÜFE Enflasyonundaki Aylık Değişimlere Alt Kalemlerdeki Baz Etkilerinin Beklenen Katkıları (Yüzde Puan)

Kaynak: TÜİK, TCMB.

Grafik 2. Baz Etkilerinin Tüketici ve Temel Enflasyon Göstergeleri Yıllık Enflasyonlarındaki Değişimlere Kümülatif Katkısı (Yüzde Puan)

Kaynak: TÜİK, TCMB.

Sonuç olarak, 2014 yılında TÜFE alt kalemlerindeki baz etkileri yıllık enflasyonun seyrinde önemli olacaktır. Ancak, yıllık enflasyonu belirleyen diğer bir etkenin cari fiyat gelişmeleri olduğu, dolayısıyla baz etkilerinin 2014 yılı enflasyon gerçekleştirmelerinin tek belirleyicisi olmayacağı unutulmamalıdır. Nitekim, yıl sonu itibarıyla baz etkilerinin yıllık tüketici enflasyonuna yapacağı kümülatif katkının düşüş yönünde ancak sınırlı bir oranda olması beklenmektedir. Bu durum, 2014 yıl sonu yıllık tüketici enflasyonunun baz etkilerinden ziyade cari fiyat gelişmeleri çerçevesinde şekilleneceğine işaret etmektedir. Özellikle, önümüzdeki dönemde döviz kuru gelişmeleri, kamu fiyat ayarlamaları, toplam talep ve hava koşulları gibi unsurların cari fiyatlar kanalıyla enflasyon üzerinde etkili olabileceği düşünülmektedir. Ancak, baz etkilerinin yıllık tüketici enflasyonundaki değişimlere katkısının anlaşılması enflasyon eğiliminin doğru saptanması açısından önem taşımaktadır.

Kaynakça

Enflasyon Raporu 2012-I, Kutu 7.2, "2012 Yılı Tüketici Enflasyonu Üzerinde Baz Etkilerinin Rolü".

